

2022

Saarijärven kulttuurikasvatussuunnitelma

Sisällysluettelo

1. Kulttuurikasvatussuunnitelma eli lyhyemmin KOPS	2
2. Kulttuurikasvatussuunnitelman perustaso	3
2.1. Varhaiskasvatus	
- Yleistä varhaiskasvatuksessa	
- Kaikille varhaiskasvatuksessa	
- Ikäryhmittäin tapahtuva	
- 0-3- vuotiaat	
- 4-6- vuotiaat	
2.2. Peruskoulu	4
- Yleistä perusopetuksessa	
- Kaikille perusopetuksessa	
- Alaluokat 1.- 6. luokat	
- Yläluokat	
3. Kulttuurikasvatussuunnitelman kakkostaso	8
- Esittävät taiteet	
- Kulttuurikasvatus muualla kuin päiväkotij- ja kouluympäristössä	

1. KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA ELI LYHYEMMIN KOPS

Alkuperäinen valtakunnallinen nimitys kulttuurikasvatussuunnitelmalle oli kulttuuriopetussuunnitelma eli KOPS. KOPS-lyhenne näkyy yleisesti edelleen käytössä kulttuurikasvatussuunnitelmien yhteydessä. Siksi mekin käytämme tätä lyhennettä edelleen.

Kulttuurikasvatussuunnitelma on vuosittain toistuva, etukäteen budjetoitu ja selkeillä sopimuksilla aikaansaatu kokonaisuus, jossa kunkin kunnan toivomalle ikäryhmälle taataan halutunlainen taide- ja kulttuurikasvatus. Kulttuurikasvatussuunnitelma tarjoaa tietoa asuinkunnan historiasta, käytännöistä, merkkihenkilöistä ja jo olemassa olevasta kulttuuritarjonnasta. Se antaa osallistujille mahdollisuuden avartaa maailmankatsomustaan sekä käyttää älyään ja luovuuttaan. KOPSin parissa toimivat aina kunkin taiteenalan ammattilaiset ja harrastajat sekä käytännön järjestelyistä vastaava opetushenkilöstö. Laatu on kaiken ytimessä. Suunnitelmien kokonaisuudet linkittyvät aina kunnan opetussuunnitelmaan.

Kulttuurikasvatussuunnitelmat perustuvat lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta. Kunnan kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta että kulttuuriperintöä.

Alla kerrotaan lyhyesti, mitä hyötyä kulttuurikasvatussuunnitelmasta on.

1) Yhdenvertaisuus

Kuntien valtuustojen hyväksymä ja perustasolla budjettiin pysyvästi laitettu KOPS on jokaisen kunnan lapsen ja nuoren saavuttava suunnitelma. Tällöin perheen asuinpaikka, varallisuus tai mielenkiinnon kohteet eivät vaikuta siihen, pääseekö lapsi osaksi taide- ja kulttuurikokemuksia.

2) Saavutettavuus

Suuressa kaupungissa on usein valtavasti mahdollisuuksia harrastamiseen ja kaiken kokemiseen jo valmiiksi. Pienemmissä ja syrjäisemmissä kunnissa KOPS takaa sen, että esitykset ja ammattitaiteilijoiden ja kulttuurikasvattajien vierailut eivät jää suurten kaupunkien asukkaiden yksinoikeudeksi.

3) Kunnan elinvoimaisuus, yhteisöllisyys ja työllistävä vaikutus

Ennalta suunniteltu ja budjetoitu, strategiaan asti saatu kulttuurikasvatussuunnitelma on mille tahansa kunnalle eduksi. Se osoittaa, että kulttuuria ja taidetta arvostetaan kunnassa, ja näiden alojen monipuolinen, kerrannainen vaikutus sekä ihmisten hyvinvointiin että työllistymiseen ymmärretään. KOPS-työssä alueen omat taiteilijat ja harrastajaryhmät saavat vuosittain toistuvaa lisätyötä ja näkyvyyttä. Alueen lapset, nuoret ja muut asukkaat oppivat tietämään, mitä oman kunnan alueella on. Yhteisöllinen vaikutus on suuri, jos mukana ovat niin paikalliset yritykset sponsoroimassa kokonaisuuksia kuin taiteilijat, koulut, päiväkodit, galleriat, mahdollisesti myös useaan KOPSiin kirjoitetut palvelutalot ja muut yksiköt. Kulttuurikasvatussuunnitelmasta saa helposti tehtyä koko kunnan yhteisen asian.

4) Saarijärven brändi tukee kaupungin strategian toteutumista.

[Saarijärven visio ja strategia](#)
[Saarijärven kaupungin viestintä- ja markkinointistrategia](#)

5) Lasten tunne- ja esiintymistaidot sekä monipuolinen maailmankatsomus

Pitkäaikainen kulttuurin ja taiteen harrastaminen tukee ihmisten hyvinvointia. (<https://www.sitra.fi/artikkelit/nakokulmia-taiteen-ja-kulttuurin-vaikutuksiin-lahdeluettelo/>).

Kulttuurin ja taiteen kautta on mahdollista käsitellä mitä tahansa asiaa tavalla, joka jättää pysyviä positiivisia muistijälkiä. Oman luovuuden tuominen esiin ja heittäytyminen uuteen tekee kaikille ihmisille hyvää. Positiivisen minäkuvan ja onnistumisen kokemusten saaminen on yhä tärkeämpää nykymaailmassa. Juuri niitä kulttuurikasvatussuunnitelma haluaa antaa.

Jokaiselle kunnalle on hyötyä siitä, että sen lapsista kasvaa esiintymistaitoisia ja monipuolisesti ajattelevia, toiset ihmiset huomioon ottavia nuoria. Taide ja kulttuuri ovat väyliä, joihin jokaiselle pitää antaa mahdollisuus.

2. KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN PERUSTASO

2.1. VARHAISKASVATUS

YLEISTÄ VARHAISKASVATUKSESSA

Kaikessa taiteenaloihin liittyvässä opetuksessa huomioidaan voimassa olevan varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelman laajat kohdat "Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu" sekä nähdään lapsi nimenomaan aktiivisena toimijana. Kulttuuriseen osaamiseen kuuluu lapsen ikätason mukainen tutustuminen oman kunnan taiteilijoihin, rakennuksiin, näyttelytoimintaan tai luonnonympäristöihin. Kaikki taiteen tekeminen taas tukee vuorovaikutusta ja ilmaisua ja vahvistaa lapsen näkemystä itsestään luovana ja onnistuvana yksilönä.

KAIKILLE VARHAISKASVATUKSESSA

- vuodenkiertoon kuuluvat juhlat ja harrasteryhmien esitykset ja näyttelyt sekä niihin osallistuminen
- tilattavat konsertit ja teatteriesitykset
- kirjastovierailut, satutunnit
- osallistuminen paikkakunnan vaihtuviin näyttelyihin
- Saarijärven elokuvaviikko marraskuussa

IKÄRYHMITÄIN TAPAHTUVAA

0-3- VUOTIAAT

Loruttelu ja rytmiikka

Rytmiikylpy-työpajoissa pienet pääsevät kokeilemaan eri maankolkkien rumpuja ja helistimiä. Pajat ovat vuosittain eri painoituksilla, eli joka kerta hieman erilaiset. Rytmejä tehdään myös vanhojen suomalaisten lorujen tahtiin.

4-6- VUOTIAAT

Leikkiperinne

Tehdään retki Runebergin puistoon tms. leikkipuistoon. Mietitään, millaisia leluja oli ennen ja miten leikittiin ja liikuttiin ennen kuin oli lähiliikuntapuistoja tai vaikkapa kiipeilytelineitä. Opetellaan vanhan ajan leikkejä, rakennetaan joku vanhanajan lelu (surra, käpylehmä tms.). Pidetään isovanhempien tai muiden mahdollisten yhteistyökumppanien (esimerkiksi lähellä sijaitsevan palvelutalon) kanssa leikkipäivä.

Ympäristökasvatus

Käydään Saarijärven museon ja Saarijärven seudun luonnonystävät ry:n ylläpitämällä perinnekasvitarhalla ja/tai muussa kohteessa, jonne on istutettu paljon kukkia. Mietitään kukkien merkitystä, miksi niitä on olemassa ja miten tärkeitä ne ja niiden pölyttäjät ovat ekosysteemille.

Musiikkikasvatus ja tanssi

Biisipajassa tehdään oma laulu liittyen ympäristöön, esim. kukkiin, niittyihin tai pölyttäviin hyönteisiin.

Käydään mahdollisuuksien mukaan katsomassa Vanhojen tansseja ja Viitasalo-opiston oppilaiden tanssinäytöstä sekä tutustutaan musiikkiliikuntaan ja tanssi-ilmaisuun.

2.2. PERUSKOULU

YLEISTÄ PERUSOPETUKSESSA

Kaikessa taiteenaloihin liittyvässä opetuksessa huomioidaan opetussuunnitelman laaja kohta "Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu" sekä nähdään oppilas aktiivisena toimijana. Kulttuuriseen osaamiseen kuuluu oppilaan ikätason mukainen tutustuminen oman kunnan taiteilijoihin, rakennuksiin, näyttelytoimintaan tai luonnonympäristöihin. Kaikki taiteen tekeminen taas tukee vuorovaikutusta ja ilmaisua ja vahvistaa oppilaan näkemystä itsestään luovana ja onnistuvana yksilönä.

KAIKILLE PERUSOPETUKSESSA

- vuodenkiertoon kuuluvat juhlat ja harrasteryhmien esitykset ja näyttelyt sekä niihin osallistuminen
- tilattavat konsertit ja teatteriesitykset
- kirjastovierailut, kirjastoauton käyttö, kirjavinkkaukset sekä mahdollisuus lukudiplomiin
- osallistuminen paikkakunnan vaihtuviin näyttelyihin
- Saarijärven elokuvaviikko marraskuussa

ALALUOKAT 1.-6. -LUOKAT

1.lk. Sanataide.

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Suomen kielen ja kirjallisuuden sisällöt vuosiluokalla 1, S3 Tekstien tuottaminen.

Käydään kirjastossa ja hankitaan kirjastokortit. Sovi kirjastovierailusta kirjaston kanssa.

<https://www.saarijarvi.fi/kirjasto/aukioloajat-ja-yhteystiedot>

Tutustutaan Saarijärvellä kotiopettajana toimineeseen kansallisrunoilija Runebergiin. Tehdään retki koulun lähialueen luontokohteeseen esim. Mannilan männikkö. Koulussa tehdään tarina metsien olennoista ja ykkösluokasta, jotka tapaavat toisensa. Tarinallistamisessa voidaan hyödyntää kummioppilaita.

2. Ik. Muotoilu/kuvanveisto.

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kuvataiteen sisällöt vuosiluokalla 2, S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Tutustutaan Saarijärven alueen veistoksiin museon Veistospuistossa ja/tai myös muualla kunnan alueella (mm. Maapallopatsas Mahlulla, tutustuminen virtuaalisesti tai livenä). Samalla tulevat tutuksi myös alan taiteilijat kuten Hannes Autere, Kain Tapper ja Frans Toikkanen.

Työpajassa koululla mietitään, miksi patsaita tai muistomerkkejä tehdään. Lopuksi jokainen muovailee jostain oman elämänsä tärkeästä asiasta "muistomerkki", jotta myös vanhana muistaa, mikä oli kakkosluokalla tärkeä asia. Hyödynnetään yhteistyötä paikallisten taiteilijaseurojen tai taiteilijoiden kanssa.

Jatketaan kirjastoyhteistyötä:

2. luokan oppilaat voivat lähteä kirjaston kautta suorittamaan lukudiplomia. Opettajat, jotka aikovat luokkansa kanssa suorittaa lukudiplomin, voivat ottaa suoraan yhteyttä kirjastolle ja sopia ajankohdan lukudiplomiopastukseen. Mahdollinen kirjavinkkaus.

Saarijärven kirjasto <https://www.saarijarvi.fi/kirjasto/aukioloajat-ja-yhteystiedot>

3. Ik. Kädentaidot.

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Käsityön sisällöt vuosiluokalla 3, S3 Kokeilu, S4 Tekeminen ja S5 Soveltaminen.

Saarijärven käsityökeskuksessa tai Saarijärven museossa tutustutaan kansallispukujen käsitteeseen sekä Saarijärven pukuun ja Saarijärven ryijyyn. Kädentaitojen työpajassa voidaan suunnitella oma kansallispuku esim. piirtämällä. Opetellaan jotain vanhan ajan tekniikkaa, esim. muovailua, huovutusta, ryijyn tekemistä, pirtanauhan valmistamista tai kangaspuilla kutomista.

Muista myös kirjaston lukudiplomin suorittamismahdollisuus sekä kaikille kolmosille järjestettävä kirjavinkkaus. Sovi kirjavinkkauksesta kirjaston kanssa.

<https://www.saarijarvi.fi/kirjasto/aukioloajat-ja-yhteystiedot>

<https://keski.finna.fi/Content/lukudiplomi>

4. Ik. Musiikki ja paikallisperinne.

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Musiikkipajassa tutustutaan Saarijärven kanteleeseen ja soitetaan viisikielisellä kanteleella. Soitinten rakentamiseen tutustumista esim. soitinrakentaja Anthony Thompsonin opastuksella. Järjestetään myös mahdollisuuksien mukaan oppilaskonsertti, jossa kuullaan Saarijärven kanteletta.

Katsotaan netistä Saarijärven kulttuuripitäjään ja -perintöön liittyvä pieni video ja kuljetaan kulttuuriraitti vuoden aikana ympäri, joko useammassa osassa tai kerralla.

[Kulttuuripitäjän tarina - uusi Saarijärven museo](#)

<https://www.visitsaarijarvi.fi/kulttuuriraitti/>

Muista myös kirjaston lukudiplomin suorittamismahdollisuus sekä mahdollinen kirjavinkkaus.

<https://keski.finna.fi/Content/lukudiplomi>

5. Ik. Draama.

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Historian sisällöt vuosiluokalla 5, S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Tehdään retki Kivikauden kylään, jossa tutustutaan elämään kauan sitten. Huomioidaan Summasen meteoriitin vaikutus järven ja myöhemmin sen ympärille muodostuneen asutuksen syntyyn.

Järjestetään teatteri-ilmaisun työpaja ja innostetaan paikalliseen harrastajateatteritoimintaan. Draamatyöskentelyä vaihtuvista sisällöistä opettajan tai ulkopuolisen ohjaajan kanssa.

Kirjasto järjestää viidesluokkalaisille tiedonhaun opetusta. Sovi opetusajankohdasta kirjaston kanssa. <https://www.saarijarvi.fi/kirjasto/aukioloajat-ja-yhteystiedot>

Muista myös kirjaston lukudiplomin suorittamismahdollisuus sekä mahdollinen kirjavinkkaus.

<https://keski.finna.fi/Content/lukudiplomi>

6. Ik. Kuvataide ja Saarijärvi perinteisenä maatalouspitäjänä.

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kuvataiteen opetuksen sisällöt, S3 Taiteen maailmat.

Käynti Saarijärven museolla museon suunnitelman mukaisesti.

Tutustutaan museon sivuihin sekä Tarvaalan historiaan.

<https://www.saarijarvi.fi/museo/mobiilioppaita-julkiseen-taiteeseen>

<https://biotalouskampus.fi/fi/biotalouskampus/tarvaalan-historiaa-kertomuksin-kivin/>

Kuvataiteessa tutustutaan esimerkiksi maalaismaiseman, vanhojen rakennusten sekä vesistöjen kuvaamiseen. Johdatteluna aiheeseen voidaan käyttää Tämän kosken lapset -dokumenttia Tapperin veljeksistä.

Muista myös kirjaston lukudiplomin suorittamismahdollisuus sekä mahdollinen kirjavinkkaus.

<https://keski.finna.fi/Content/lukudiplomi>

YLÄLUOKAT

7. Ik. Mediataide.

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen.

Valokuvaus. Tutustutaan laajasti erilaisten luontokohteiden kuvaamiseen. Kuvausretki Pyhä-Häkkiin. Koostetaan multimediaesitys kuvausretken materiaalista.

Mahdollisuus yhteistyöhön paikallisen kameraseuran sekä Poken erä- ja luonto-opaskurssilaisten kanssa.

Kirjasto järjestää seitsemäsluokkaisille kirjastonkäytön sekä tiedonhaun opetusta. Opetellaan etsimään tietoa kirjaston tietokannasta, tekemään varauksia ja hakemaan aineistoa (sekä e-aineistoa verkosta että painettuja lähteitä kirjastosta).

Sovi ajankohta kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetukseen Saarijärven kirjaston kanssa.
<https://www.saarijarvi.fi/kirjasto/aukioloajat-ja-yhteystiedot>

8. lk. Sanataide.

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Äidinkielen ja kirjallisuuden sisällöt vuosiluokalla 8, S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen.

Järjestetään kirjailijavieras yhteistyössä kirjaston kanssa esimerkiksi Lukukeskuksen kautta.

Valtakunnallinen Taidetestaajat-toiminta lukuvuosina 2022-2024
Suomen Kulttuurirahaston, Svenska Kulturfondenin sekä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama valtakunnallinen Taidetestaajat-toiminta mahdollistaa jokaiselle kahdeksaluokkaiselle opettajineen kaksi vierailua ennalta sovitussa taidelaitoksissa koulupäivän aikana.
Saarijärven yhtenäiskoululla tulee olla nimetty yhteyshenkilö, joka ilmoittaa koulun mukaan aina seuraavaksi lukuvuodeksi.
Vierailu ja työpaja Saarijärven museolla museon erillisen suunnitelman mukaan.

Sovi genrekirjavinkkaus Saarijärven kirjaston kanssa.
<https://www.saarijarvi.fi/kirjasto/aukioloajat-ja-yhteystiedot>

9. lk. Luova työ ammattina.

Liittyy opetussuunnitelman kohtaan L6, Työelämätaidot ja yrittäjyys

Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan Säätyläiskotimuseoon sekä Runeberg-näyttelyyn tai Juholaan ja Tappereihin.

Tavataan vaihtuva paikallinen ammattitaiteilija tai katsotaan aiheeseen liittyvä video (useita saatavilla).

Elokvakasvatus. Saarijärven elokuvaviikkojen aikana tehdään yhteistyötä Saarijärven elokuvakerhon kanssa.

Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan Saarijärvi-menuun yhteistyössä Saarijärven Maa- ja kotitalousnaisten kanssa esimerkiksi valinnaisen kotitalouden tunnilla. (Vaihtoehtoisesti voidaan toteuttaa myös kahdeksannella luokalla.)

Tutustutaan Kukonhiekkan tanssilavaan ja paikallisiin elämispalvelu- ja matkailuyrittäjiin.

Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan Beda, Katri ja Aune Heralan säätiöön sekä Heralan taidekodin kokoelmiin.

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN KAKKOSTASO

ESITTÄVÄT TAITEET

Kakkostasolla vakiintuneita tapahtumia Saarijärvellä ovat nykyisin:

- Kirmot-festivaalit (Lauluklinikka) heinäkuussa
- Saarijärven elokuvaviikot marraskuussa
- Kansalaisopiston piirien ja kuvataidekoulun näyttelyt maalis-toukokuussa
- Viitasalo-opiston ja kansalaisopiston oppilaskonsertit
- Viitasalo-opiston tanssinäytökset

KULTTUURIKASVATUS MUUALLA KUIN PÄIVÄKOTI- JA KOULUYMPÄRISTÖSSÄ

Kulttuurikasvatussuunnitelmassa mainitut kokonaisuudet ja retket voi toteuttaa myös hieman muunnettuna eri kerhojen tai ryhmien toiminnan osana. Kunnan tehdessä kokonaisuuksien toteuttajien kanssa sopimusta, voi sopia myös vierailut aiheen tiimoilta muihinkin kohteisiin kuin koululle. Lisäksi esim. kerhojen toiminnan ohjaajia, palvelutalojen virikeohjaajia ja/tai muita kiinnostuneita varten voidaan järjestää vaikka kerran syksyllä ja kerran keväällä koulutus, joka käsittelee aina tiettyä taiteenala ja siihen liittyvää kokonaisuutta. Näin teemataiteenala voi viedä eteenpäin myös paikallisena toimintana.

Kulttuurikasvatukseen liittyvään kerhotoimintaan saa paljon helposti toteutettavia vinkkejä myös koronapandemian aikana luoduista virtuaalipankeista. Esimerkiksi Lastenkulttuurikeskusten liiton sivuilta löytyvä harrastakotona.fi-sivusto antaa nimenomaan kaikille mahdollisia vinkkejä ammattilaisten kokoamina. Samalta sivulta löytyy myös ilmaisia videoita esityksiä eri taiteenaloilta. Näistä voi katsomisen lisäksi myös ottaa oppia ja niitä muokata toimintaan sopivaksi, sillä esityksiä tuottaneet tahot ovat jo tekovaiheessa ajatelleet, että yleisö on kotona ja tekee taidetta niillä välineillä, joita sattuu jokaisesta kodista löytymään. Vaikka tietopankki on lastenkulttuurisivulla, monet sieltä löytyvät kokonaisuudet voi hyvin toteuttaa minkä ikäisen yleisön kanssa tahansa.